

Natuur en landbouw

5.1 Toekomstbestendige kringlooplandbouw

Visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie zet zich in om de landbouwsector te transformeren naar toekomstbestendige landbouw. Met andere woorden: kringlooplandbouw die bijdraagt aan een duurzame voedselvoorziening, die zorgdraagt voor het in stand houden en/of verbeteren van de biodiversiteit en het klimaat en tegelijkertijd economisch rendabel is. Een hoge biodiversiteit is van levensbelang voor de bestuiving van allerlei gewassen, voor een rijk bodemleven en een hoge bodemvruchtbaarheid. Toekomstbestendige landbouw gaat uit van ecologische, economische en sociale waarden.

Kringlooplandbouw

Om toekomstbestendig te zijn, moet een transitie plaats vinden waarin de landbouwsector klimaatneutraal en circulair wordt en, grondstoffen en producten worden hergebruikt en reststoffen, afval en milieuschade worden geminimaliseerd. Dit noemen we kringlooplandbouw.

De ChristenUnie wil de landbouw ondersteunen om zo samen met boeren de natuur te versterken. Vanuit deze gedachte is de ChristenUnie een groot voorstander van kringlooplandbouw:

- met een eerlijk verdienmodel voor de boer, zodat maatschappelijke baten vertaald worden in verdiensten voor de boer
- toekomstgericht, dus ook met perspectief voor jonge boeren
- beter begrip en verbinding tussen boeren en burgers
- stimuleren van producten uit eigen omgeving
- met functionele biodiversiteit
- bevorderen van (wilde) flora en fauna op boerenland, zoals boerenlandvogels, onder meer door natuur- en landschapsbeheer te vergoeden
- behoud van landschaps- en cultuurhistorische elementen
- verkleinen van de negatieve effecten van de landbouw op de natuur, onder meer door het stimuleren van de doorontwikkeling van niet-chemische gewasbescherming.

De transitie naar een circulaire, klimaatneutrale en kringlooplandbouw (al dan niet aangevuld met maatschappelijke diensten) die ook economisch rendabel is, is een proces van lange adem. Er bestaat geen blauwdruk voor de weg daarnaartoe. Maar nu al zijn er veel initiatieven en innovaties, die stappen in de goede richting vormen. De provincie kan die initiatieven en de partners die daaraan werken ondersteunen met geld en kennis.

Voedselverspilling voorkomen

Helaas gooien we nog steeds heel veel eten weg. Wij vinden het belangrijk dat voedselverspilling zo veel als mogelijk wordt tegengegaan. Overheid, producenten van voedsel en consumenten moeten samen optrekken in de strijd tegen voedselverspilling. Waar nodig moeten belemmeringen worden weggenomen en initiatieven worden beloond.

Concrete punten

- De provincie biedt blijvend ruimte voor innovatie in de landbouw, vooral voor het sluiten van kringlopen en het tegengaan van bodemdaling.
- Boeren krijgen een adequate vergoeding voor natuur- en landschapsbeheer en weidevogelbeheer, waarbij de administratieve lasten laag zijn.
- De provincie beloont Groene en Blauwe diensten¹ met landschapselementen en zorgt dat dit in de bedrijfsvoering wordt geïntegreerd.
- De provincie bevordert biodiversiteit door experimenten te stimuleren met akkerranden en bermen boordevol akkerkruiden, strokenteelt, precisielandbouw en nieuwe technologie met robots. Gebruik alle innovaties om te komen tot kringlooplandbouw.
- De provincie werkt aan een robuuste ecologische hoofdstructuur die wordt gekoppeld aan de bijbehorende landschappelijke hoofdstructuur, met name van en naar de Veluwe en langs de grote rivieren.
- De provincie bevordert toekomstgericht landbouwonderwijs, dat niet achterloopt op de innovatieve ontwikkelingen. We moeten met onderwijsorganisaties de 'best practices' delen.
- Werk en bedrijfslocaties moeten bereikbaar blijven voor (vaak zware) landbouwvoertuigen. Provinciale wegen en rondwegen moeten goed toegankelijk zijn voor doorgaand landbouwverkeer, om onnodige vervoersbewegingen en verkeer door dorpskernen zoveel mogelijk te voorkomen.
- Onkosten van opruimen van drugsafval worden volledig vergoed.
- Het ontwikkelen van een plan om leegstaande en leegkomende boerderijen te herbestemmen, waardoor de leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving gewaarborgd blijft. De provincie helpt agrariërs om verkrotte gebouwen in het buitengebied op te ruimen bij bedrijfsbeëindiging.
- De provincie werkt aan een integrale aanpak van de stikstofproblematiek. Maatregelen die ingezet worden, moeten gaan leiden tot een vermindering van de neerslag van schadelijke stoffen (zoals stikstof). De plannen voor effectgerichte maatregelen moeten worden afgerond en uitgevoerd. Monitoring van de daadwerkelijke neerslag van schadelijke stoffen en eventuele bijstelling van de plannen is essentieel.
- De provincie draagt bij aan klimaatadaptatie in de landbouw. In de landbouw en het loonwerk zijn maatregelen en investeringen nodig om de landbouw klimaatadaptief te maken. Gelderland zet hierop in via de POP-gelden.

¹ Dit zijn maatschappelijke diensten die grondeigenaren leveren aan de maatschappij. Denk aan het aanleggen, beheren en onderhouden van landschapselementen op hun gronden, waarmee een fraai landschap ontstaat.

5.2 Robuuste natuur

Visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie wil dat ook volgende generaties kunnen genieten van het prachtige Gelderse landschap. Als we de natuur geweld aandoen, schaden we onszelf en onze leefomgeving.

Overall om ons heen zien we dat milieuvervuiling de natuur aantast, dat de biodiversiteit (soortenrijkdom) onder druk staat en dat natuur vaak in de verdrinking komt door economische activiteiten. Recente onderzoeken maken duidelijk dat vooral bijen en andere insecten sterk achteruit zijn gegaan, terwijl die van levensbelang zijn voor de bestuiving van gewassen. Ook het aantal boerenlandvogels neemt nog steeds af. De natuur levert schoon drinkwater en allerlei andere 'ecosysteemdiensten', waarvan de waarde moeilijk in geld is uit te drukken, maar die wel van levensbelang zijn. De ChristenUnie zet zich daarom in voor de versterking van de natuur en het stoppen van de afname van biodiversiteit.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er zorgvuldige regels zijn die de natuur beschermen. Het belang van de natuur moeten we afwegen tegen andere belangen om zo samenhang te creëren met de verduurzaming van de economie en het tegengaan van klimaatverandering.

Het Gelders Natuurnetwerk (GNN), met daarin de Natura 2000 gebieden, is een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. De ChristenUnie vindt belangrijk om dit netwerk goed te ontwikkelen. De beheerders en eigenaren van deze terreinen zijn de belangrijkste partners voor dit natuurbeleid en voor behoud van de soortenrijkdom.

Een goed natuurbeleid kan niet zonder langjarige kaders voor doelen en vergoedingen, een adequate ruimtelijke sturing, een passende beloning voor geleverde diensten, en een intensieve samenwerking tussen overheid, terreinbeherende organisaties, boeren en particulieren.

Concrete punten

- De provincie investeert in natuur en waterkwaliteit.
- Meer samenhang van natuur- en klimaatbeleid is noodzakelijk, waardoor biodiversiteit en klimaatadaptatie meer prioriteit krijgen in het natuurbeleid.
- De provincie geeft hoge prioriteit aan bevorderen van biodiversiteit, waar natuur- en landbouworganisaties samenwerken, onder meer in het tegengaan van de zorgelijke achteruitgang van het aantal insecten.
- Aandacht van de provincie is nodig voor een doorlopende groeninfrastructuur: onderbrekingen vormen een onoverbrugbare woestijn voor insecten. De provincie stelt een nieuwe meerjarenstrategie ontsnippering op met een stevige ambitie: lokale verbindingen op bestaande knelpunten en een algehele netwerkfunctie van het landschap, voor grote en kleine dieren.
- De provincie draagt bij aan een snelle afronding van het Gelders Natuur Netwerk. Het doel van een kwalitatief goed functionerend Gelders Natuur Netwerk blijft overeind en robuuste ecologische verbindingzones zijn nodig om natuurgebieden met elkaar te

verbinden. Het beheer en toezicht wordt vergoed volgens de SNL (Subsidie Natuur en Landschap).

- De provincie maakt werk van systeemherstel rondom natuurgebieden, om zo verdroging te voorkomen.
- De provincie werkt aan toegankelijke natuur via een fijnmazig netwerk van fiets- en wandelpaden.
- SNL-toezicht komt als onderdeel van de openstellingsverplichting structureel beschikbaar.
- In het omgevingsbeleid komt aandacht voor afstemming van de gebruiksfuncties van grondwater op watersystemen, door bijvoorbeeld maximaal te onttrekken hoeveelheden grondwater per jaar. Onderzoek van de grondwatersituatie is nodig voor beleid op voorkomen van verdroging en stimulering van vernatting.
- De provincie werkt aan de uitvoering van het Actieplan voor de boerenlandvogels. Uit natuurrapportages blijkt dat het vooral slecht gaat met weidevogels en akkervogels. De rijksoverheid wil de bescherming van weidevogels een extra stimulans geven en provincies moeten daarop inspelen.
- Bescherming van de Natura2000 gebieden, waarvoor we een internationale verantwoordelijkheid dragen. De kernkwaliteiten van de Nederlandse landschappen en aardkundige monumenten verdienen een wettelijke bescherming.
- De provincie maakt een plan van aanpak voor toezicht in het buitengebied in brede zin, met een heldere taakverdeling voor alle betrokkenen.
- De provincie geeft hoge prioriteit geven aan de bestrijding van exoten, omdat invasieve soorten voor miljarden euro's schade zorgen.

5.3 Stad-landrelaties

Visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie wil zich inzetten voor een goede samenwerking tussen de landbouwsector en de ondernemers en inwoners van het stedelijk gebied. Wij vinden het belangrijk dat onze inwoners in stedelijke gebieden zich bewust zijn van waar hun voedsel vandaan komt, wat er in de landbouwsector speelt en waarom er bepaalde keuzes worden gemaakt.

De ChristenUnie is van mening dat de landbouwsector de relatie stad-land flink kan versterken. Het stedelijk gebied in de omgeving is steeds belangrijker als afzetgebied. Veel stedelingen hebben een eerlijke prijs over voor producten uit de buurt met een aansprekend verhaal en ze stellen steeds hogere eisen aan dierenwelzijn en landschappelijk schoon. Het draagvlak bij (kritische) burgers kan toenemen als er meer zicht is op de landbouw en de dilemma's die er spelen. De nadruk komt meer te liggen op korte ketens en op samenwerking tussen producenten bij het vermarkten van producten.

In vrijwel alle regio's liggen er kansen voor de landbouw in het zoeken van een sterke verbinding met de stad, niet alleen voor de afzet van hoogwaardige voedselproducten, ook voor verdere verbreding. De groei van het aantal inwoners betekent een groeiende stroom mensen die er in hun vrije tijd op uit trekken. Deze vrijetijdseconomie vergt een aantrekkelijk

agrarisch landschap, met vooral grondgebonden landbouwbedrijven die passen bij de schaal van het cultuurhistorisch waardevolle landschap.

De inwoners van steden hebben ook belang bij schoon drinkwater en klimaatbestendig waterbeheer, dus ze zullen van alle sectoren steeds meer maatregelen gaan vragen om klimaatopwarming tegen te gaan.

Concrete punten

- De provincie stimuleert de oprichting van nieuwe coöperaties waarin boeren en tuinders zich kunnen verenigen om samen sterk te staan tegenover de machtige inkooporganisaties en supermarkten.
- De provincie bevordert oprichting van regionale voedselmarkten, met gebiedscoöperaties die het voedsel rechtstreeks van boeren naar burgers loodsen.
- De provincie stimuleert streekfondsen: agrarisch natuurbeheer is niet alleen van boeren, maar vraagt ook betrokkenheid van burgers en bedrijven.
- De provincie draagt bij aan routes en wandelnetwerken die de beleefbaarheid en waardering van natuur en landschap vergroten.
- De provincie draagt bij aan verdere uitwerking van de samenwerking van de Achterhoekse gemeenten in de Nieuwe Achterhoekboard, waarin ook een gedeputeerde zitting krijgt.

5.4 Faunabeheer en jacht

Visie van de ChristenUnie

De ChristenUnie vindt dat het onvermijdelijk is om jacht toe te staan als onderdeel van goed faunabeheer. Het is een illusie dat we de natuur in Nederland helemaal de vrije hand kunnen geven. Beheer van flora en fauna is nodig om te voorkomen een populatie de draagkracht van een gebied te boven gaat. Hierbij dient jacht niet als een sluitstuk te worden gezien, maar als een integraal onderdeel van een pakket maatregelen dat het beheer van een natuurgebied nodig heeft. De discussie over de beste vorm van faunabeheer moet starten bij de draagkracht van een gebied, en de vraag hoeveel schade en natuurlijke sterfte door voedseltekorten we accepteren. De uitkomst daarvan is bepalend voor beheersmaatregelen, waarvan de jacht er één is.

We hechten daarbij aan transparantie. Er moet sprake zijn van planmatig beheer op basis van tellingen vooraf en verantwoording achteraf.

Het vernietigen van geschoten wild is een onacceptabele vorm van voedselverspilling. Planmatig beheer door afschot moet hand in hand gaan met benutten van vlees. De ChristenUnie daagt jagers uit om ervoor te zorgen dat geschoten wild in de voedselketen wordt opgenomen.

Sinds kort signaleren dat de wolf in Nederland. Wat de ChristenUnie betreft wordt de wolf (beschermde diersoort) alleen bij hoge uitzondering bejaagd. Hoewel reeën en ander wild voornamelijk op het menu staan van de wolf, komen ook aanvallen voor op vee. De provincie

dient niet alleen in te zetten op vergoeding van wildschade, maar ook op subsidiering van maatregelen om wildschade bij vee te voorkomen.

De meeste mensen hebben te weinig kennis van het dier en zijn daarom bang. Een wolvencentrum in Gelderland kan bijdragen aan het vergaren van kennis over de wolf.

Concrete punten

- De provincie stelt een regeling op die het voor boeren makkelijker en goedkoper maakt om wildschade te kunnen opgeven.
- De provincie zorgt dat er voldoende menskracht ingezet kan worden voor vergunningverlening en handhaving.
- De provincie zorgt voor bescherming van wilde ganzen (die bij ons overwinteren) en een doordachte bestrijding van verwilderde ganzen (die bij ons overzomeren).
- Voedselverspilling wordt zoveel mogelijk voorkomen; geschoten wild wordt opgenomen in de voedselketen.
- Versterken van natuurbeheer door balans tussen jacht en natuurbeheer.
- De provincie vergoedt wildschade en subsidieert maatregelen om wildschade te voorkomen.
- Gelderland realiseert een wolvencentrum, waarin mensen kennis kunnen vergaren over de wolf.